

Motion till riksdagen

1988/89: So270

av Anders Castberger m. fl. (fp, c)

Avgiften för serveringstillstånd med alkohol m. m.

Antalet serveringstillstånd för starköl, vin och sprit ökar mycket snabbt. Under 1980-talet har en fördubbling skett. Utvecklingen inger med andra ord stor oro.

Vid beslut om tillstånd tillämpas inte alltid bestämmelserna i enlighet med förutsättningarna om stor restriktivitet och med alkoholpolitiska överväganden i första hand. Alltmer har skäl av andra slag vunnit i tyngd. Näringspolitiska, turistpolitiska liksom s. k. likabehandlingsskäl är exempel som ursprungligen avsågs ha en mycket liten inverkan på besluten. Det senaste skälet om s. k. rättvisa är t. ex. juridiskt inte ens relevant när det gäller dessa frågor. Tillämpningen avviker emellertid, och ansluts numera allt oftare till allmän rättstillämpning.

Genom överetablering och spekulation i restaurangbranschen ökar utbudet och den indirekta marknadsföringen kraftigt i allt fler kommuner. Numera är även rena landsortskommuner berörda i allt större utsträckning.

Fördubblingen av antalet serveringstillstånd har inte motsvarats av någon förstärkning av kontrollorganen. Socialtjänsten, polisen och länsstyrelsen har i den omfattning som berör kontroll snarast minskat sina anslag och resurser. Detta gäller även glesbygdslän.

Ekonomiska intressen

Omsättningen av alkohol på restauranger är stor. Detta gäller särskilt starköl och vin. Priserna är höga genom påslag i handlarledet snarare än en kraftfull beskattning. Således kan påslagen när det gäller starköl och vin mycket ofta uppgå till mellan 300 och 400 procent. Detta i sin tur strider mot de överenskommelser som finns mellan branschen och Socialstyrelsen.

Delvis som en följd av stora påslag och ökad omsättning, har intresset för investeringar och tillgången på kapitalresurser ökat i branschen. Tillgången i affärerna är tillståndsbeviset. Det är inte ovanligt att företag byter ägare just som tillstånd beviljats. Därmed kan stora vinster göras på en indirekt handel med tillstånd.

Alkoholdryckerna som serveras i restaurang kan anföras stå för en liten andel av den totala konsumtionen. Totalt sett är det visserligen bara c:a 3 procent som handlas via restauranger. När det gäller starköl är förhållandet klart annorlunda; cirka 30 procent handlas på så sätt. För vin är andelen något lägre. Den ökande serveringen av alkoholdrycker och det stora antalet restauranger med tillstånd – som hela tiden ökar snabbt – leder till att vissa utsatta grupper, främst ungdomar, ensamstående och människor med begynnande missbruk exponeras i ökad omfattning för alkoholdrycker.

Ökad kontroll del av åtgärdsprogram

Ökade kontrollinsatser kan vara en del av ett åtgärdsprogram. Före 1977 beviljades tillstånd för en viss tid (kallas oktroj). Därefter skulle omprövning av tillståndet ske. Sedan 1977 sker tillståndsgivningen tills vidare. Detta ger ökade lagliga möjligheter att ingripa och dra in tillstånd vid misskötsamhet eller brister i den ekonomiska redovisningen. Emellertid förutsätter det ökade resurser för kontrollinsatser. Dessa resurser har inte anslagits. Det erfordras mycket omfattande misskötsamhet, bråk och uppmärksamhet från polismyndigheten och samtidigt slumpmässigt sammanfallande kontroll för att tillstånd skall ifrågasättas. Detta är ytterst otillfredsställande.

Tillståndsavgift

Nuvarande stämpelavgift för tillstånd är en symbolisk avgift. Rimligt är att tillståndshavare medverkar till att betala de kostnader som uppkommer till följd av kontroll, administration, hantering av frågorna inom länsstyrelse, socialtjänst, polismyndighet, m. m. Avgiften skall vara så hög att marginalkostnaden för ytterligare tillstånd nog måste övervägas av den som önskar erhålla tillstånd till sina olika verksamhetslokaler. Då alkohol utgör en klar riskfaktor för folkhälsan bör denna avgift kunna ses från med miljöavgift likartad utgångspunkt.

Regeringen bör ge socialstyrelsen i uppdrag att snabbutreda frågan om särskild tillståndsavgift med sikte på att lägga fram förslag till konstruktion senast under andra halvåret 1990.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den avvikande tillämpningen av tillståndsreglerna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad kontroll som en del av ett åtgärdsprogram i alkoholpolitiskt syfte.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förslag om ett system med särskild tillståndsavgift.

Mot. 1988/89
So270

Stockholm den 25 januari 1989

Anders Castberger (fp)

Hans Lindblad (fp)

Gunhild Bolander (c)

Roland Larsson (c)